

ДНЕВНИКЪТЪ

(стенографски)

на

XV-то обикновено Народно събрание

Втора извънредна сесия.

VI заседание, неделя, 30 юний 1913 г.

(Открито отъ подпрѣседателя г. Х. Тодоровъ, въ 3 ч. 15 м. слѣдъ пладне)

Прѣседателствуващъ Х. Тодоровъ: (Звъни) Засѣданието се отваря.

Моля г. секретаря да прочете списъка на г. г. народнитѣ прѣдставители.

Секретарь М. Гайдовъ: (Прочита списъка. Отежествуватъ г. г. народнитѣ прѣдставители: Желѣзъ Абаджиевъ, Несторъ Абаджиевъ, Никола Алтимирски, Иванъ Андрѣевъ, Хасанъ-бей Анти-беевъ, Петъръ Бабаджановъ, Димитъръ х. Баневъ, Димитъръ Бръчковъ, Михаилъ Георгиевъ, Тодоръ Даскаловъ, Георги Джевизовъ, Христо х. Димитровъ, Георги Згуревъ, д-ръ Асѣнъ Златевъ, Иванъ Казанджиевъ, Иванъ Кацаровъ, Благой Кирчевъ, Величко Кознички, Григоръ х. Константиновъ, Никола Константиновъ, Григоръ Коцевъ, Петко Кочанковъ, д-ръ Тодоръ Кръстевъ, Тодоръ Лунгаловъ, Исмаилъ х. Махмудовъ, Сюлейманъ Мемшиевъ, Мехмедали Герей Месудовъ, Иванъ Миневъ, Цани Миховъ, Димитъръ Мицайковъ, Анастасъ Мустаковъ, Никола Начевъ, Теню Начевъ, Георги Николовъ, Петъръ Петрановъ, Иванъ Петровъ, д-ръ Константинъ Помяновъ, Василъ Радосвъ, Иванъ Русевъ, Стефанъ Савовъ, Илия Стаматовъ, Василъ Стаменовъ, Атанасъ Тричковъ и Никола Ченковъ)

Прѣседателствуващъ Х. Тодоровъ: Отежествуватъ 44 народни прѣдставители. Има законното число, за да се състои засѣданието.

Пристъпваме къмъ дневния редъ.

Министъръ А. Людскановъ: Г. г. народни прѣдставители! Съ съгласието на г. министра на финанситѣ, моля да прѣредите дневния редъ, като се приеме да се разглежда веднага буква а отъ третия пунктъ на дневния редъ: Рѣшение за отпускане на земледѣлското население въ Царство България заеми подъ гаранция на държавата.

Прѣседателствуващъ Х. Тодоровъ: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ да се прѣреди дневниятъ редъ, като се тури на разглеждане буква а отъ третия пунктъ на дневния редъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събраието приема.

Моля г. секретаря да прочете рѣшението на първо четене.

Секретарь М. Гайдовъ: (Чете)

„Мотиви

за разрѣшение на Българската земледѣлска банка да отпуска заеми подъ гаранция на държавата, за набавяне на земледѣлското население необходимитѣ срѣдства за дообработване и събиране тазгодишната реколта.

„Г. г. народни прѣдставители,

„Въ сегашнитѣ изключителни моменти потребно е да се набавятъ на земледѣлското население необходимитѣ срѣдства за дообработване и събиране на тазгодишнитѣ реколти, които досега сж въ отлично състояние и общаватъ да прѣдотвратятъ една остра икономическа криза въ страната.

„Единствениятъ пътъ за набавяне на тия срѣдства е кредитътъ, съ който би могло да бѣде сервирано земледѣлското население отъ Българската земледѣлска банка, обаче тая послѣдната е спъната отъ множество формалности, които не ѝ позволяватъ да извърши тая истинско полезна работа. Достатъчно е да ви спомена, че банката може да кредитира само стопанитѣ на недвижими имоти, които обикновено сж и глави на отдѣлнитѣ земледѣлски стопанства, а какъ биха могли да се задѣлжаватъ сега тия стопани, когато тѣ всички сж на бойното поле.

„При това положение остава откритъ само единтъ единственъ пътъ за кредитиране на земледѣлското население, а той е: да се отпуснатъ заеми подъ гаранция на държавата, безъ да се спазватъ условноститѣ, които се изискватъ при едно нормално врѣме.

„Министерството на вътрѣшнитѣ дѣла и народното здраве въ съгласие съ повѣреното ми министерство ще вземе всички необходими мѣрки за запазване интереситѣ на общинитѣ, които ще поддѣлватъ като платци, и сжщо така и на държавата, като ще нареди, чрѣзъ специаленъ правилникъ, да се събиратъ раздаденитѣ суми чрѣзъ продажба на частъ отъ реколтитѣ, за дообработването и събирането на които сж дадени заемитѣ.

„Прѣдъ видъ на всичко това моля ви, г. г. народни прѣдставители, да гласувате приложеното законодателно рѣшение, та да може възъ основа на него Българската земледѣлска банка да набави

на земеделското население на царството необходимите средства за дообработване и събиране тазгодишната реколта, като отпусне на нуждаещите се, чрез общинските управления, заеми под гаранция на държавата, общият размер на които нѣма да надмине сумата 3.000.000 л.

„София, 26 юний 1913 г.

„Министър на земеделството и държавните имоти:

А. Людскановъ.

„Р ѣ ш е н и е

за отпусчане на земеделското население въ Царство България заеми под гаранция на държавата.

„Членъ единственъ. Разрѣшава се на Българската земеделска банка да отпуща на земеделското население заеми под гаранция на държавата, за набавяне необходимите средства, потребни за събиране реколтата отъ настоящата година и за дообработване лозята и царевниците.

„Заемите да се отпускатъ чрезъ общинските управления, които ще се задължаватъ, безъ да се съблюдаватъ формалностите по сключване общински заеми, указани въ разните закони и правилници, като тези заеми се отпускатъ само срѣщу записи подписани отъ кмета въ качеството му прѣдставител на общината за платецъ и отъ финансовия началникъ (дѣто нѣма такъвъ държавния бирникъ), като прѣдставител на държавата, за поръчител.

„Произведенията отъ реколтата на земеделските стопанства, на които е отпуснатъ заемъ съгласно това рѣшение, ще служатъ като залогъ за гаранция на общината.

„Ако въ течение на една година отъ датата на отпускането заемите общините не издѣлжатъ дължимите суми на Българската земеделска банка — тая послѣдната ще получи вземанията си заедно съ лихвите и глобите, съгласно закона за Българската земеделска банка, направо отъ българското държавно съкровище.

„Подробностите по раздаване заемите и формалностите ще се опрѣдѣлятъ съ специаленъ правилникъ, одобренъ отъ министра на земеделството и държавните имоти.

„Сжщо така Българската земеделска банка може да отпуща за указаните цѣли отдѣлни лични заеми, не посредствомъ общината, тамъ дѣто се намѣри за по-цѣлесобразно да се отпускатъ такива заеми. Тѣзи заеми ще се отпускатъ сжщо срѣщу записи, въ които ще фигуриратъ като длъжници главата на стопанството или неговиятъ замѣстникъ (съпругъ, синъ, братъ и пр.), а като поръчител — прѣдставителятъ на държавата.

„Общата сума на раздадените заеми въз основа на това рѣшение не може да надмине 3.000.000 л.“

Прѣдседателствуващъ Х. Тодоровъ: Има думата търновскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Димитъръ Драгиевъ.

Д. Драгиевъ: Г. г. народни прѣдставители! Чрезъ внесеното законоположение отъ г. министра на земеделството и държавните имоти става явно, че се цѣли улесняването на земеделското население откъмъ кредита, за да може да прибере храните си. Противъ тази мѣрка никой не може да има нищо противъ, обаче всѣки трѣбва да съжалява за нейното голѣмо закъсняване. Законоположението носи дата 26 юний и се внася въ камарата на 30 юний, а всеизвестно е, че тѣзи средства бѣха потребни много по-рано и много по-добра услуга и работа щѣше да се свърши, ако тази мѣрка бѣше наредена по-своевременно. Ще ми кажете, че камарата

не заседаваше. Вънъ отъ това, че камарата можеше да бѣде свикана, но, ако е имало сериозни прѣпятствия за нейното несвикване, нищо не прѣчеше, въз основа на известния членъ отъ конституцията, Министерскиятъ съветъ да държи едно постановление съ сила на законъ, както това е сторилъ за много други дребни и нищожни случаи. Азъ намирамъ, че, ако правителството, по единъ или други свои съображения, не е могло и не е свикало камарата, трѣбвало е тази работа да бѣде свършена съ министерско постановление и сега да ни се внесе това постановление на утвърждение. Виждамъ, обаче, че правителството е закъснѣло съ тази мѣрка. Сега, когато се внесе тя, азъ виждамъ, освѣнъ този недостатъкъ, единъ другъ нейнъ недостатъкъ. Той е слѣдниятъ. Искане се да се разрѣши на Българската земеделска банка да отпуща заеми на земеделското население за прибиране на храните и дообработването на лозята и другите лѣтни посѣви до единъ размеръ отъ 3.000.000 л. Менѣ ми се вижда, че по никой начинъ не може само съ тази сума да се постигне цѣльта.

Министъръ Т. Теодоровъ: Ако нѣма банката пари?

Д. Драгиевъ: На 500.000 земеделски стопанства да дадешъ 3.000.000 л., то е сѣ едно по 6 л. на стопанство.

Министъръ Т. Теодоровъ: Колкото имаме. Банката нѣма пари.

Нѣкой отъ болшинството: Всички ли ще взематъ?

Д. Драгиевъ: Всички нѣматъ нужда, по вие знаете, че онзи, който ще трѣбва да се земе съ прибиране посѣвите въ днешно врѣме, нѣма да се нуждае само отъ 6 л. Та азъ бихъ препорѣчалъ на комисията, която ще се занимае съ разглеждане на това рѣшение — зашто то непременно трѣбва да мине на три четения — да измѣни размера на сумата и да прѣдвиди поне една по-голѣма сума.

Тѣзи сж бѣлжиките, които имамъ нахисо да направя.

Прѣдседателствуващъ Х. Тодоровъ: Има думата г. министърътъ на земеделството и държавните имоти.

Министъръ А. Людскановъ: Г. г. народни прѣдставители! Чл. 47 отъ конституцията не може да получи такова широко тълкувание, каквото желае г. Драгиевъ да му даде. И азъ бихъ желалъ сега да можехме съ едно министерско постановление да узаконимъ такова едно законоположение, но чл. 47 е строгъ и опрѣдѣленъ — нѣма да се спирамъ върху него — и не ни разтързва рѣцѣте. Ето защо трѣбваше да сезираме Народното събрание.

Нѣма да се спирамъ и върху въпроса зашто по-рано не можехме да свикаме Народното събрание — вие живеете въ България и знаете. И ако да нѣмаше нужда отъ бюджета, не щѣхме даже сега да го свикаме, защото, знаете, имаме много по-належащи грижи и други бели на главата си — ще прощавате за тази дума. Та по това искане на г. Драгиева ще кажа, какво основниятъ законъ е, който прѣчеше да узаконимъ това чрезъ Министерския съветъ.

Относително пакъ до това, че днесъ го внасяме въ Народното събрание, имамъ честъ да заявя слѣдующето: всички мѣрки сж взети — правилникътъ, комисните сж наредени и установени и нѣма освѣнъ само вие днесъ да гласувате прѣдложението на второ четене, на трето утрѣ и да влѣзе въ сила; разпоредено е телеграфически да бѣде веднага слѣдъ това изпълнено. Въ това отношение правителството е направило възможното.

На трето място г. Драгиев изказа едно желание, твърдо похвално, а именно, ако бихме могли да отпуснем повече от 3.000.000 л. Ако можеше, г-да, да се отпуснат 30.000.000, аз самъ щях да предложя. Българската земеделска банка, която взема инициативата сама, намира, че може да разполага само с 3.000.000 л. за тая целъ. Прочее, не можемъ да искаме ние невъзможното, толкова повече, че не всички стопани земеделци въ България ще иматъ нужда отъ кредитъ по този начинъ: има стопани, които ще се ползватъ по другъ начинъ, по общия законъ, съ общитъ формалности. Това е едно специално законоположение, което има за целъ да даде възможностъ на ония земеделски стопани, чийто глави на семейства сж на бойното поле, да получатъ известно удовлетворение.

Подиръ тѣзи бѣлѣжки, азъ моля г. г. народнитъ представители да го приематъ на първо четене.

Прѣдседателствуващъ Х. Тодоровъ: Има думата търновскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Кръстю Попкрѣстевъ.

К. Попкрѣстевъ: Г. г. народни прѣдставители! Противъ приеждането по принципъ на това рѣшение, нѣмамъ нищо противъ, макаръ и късно, то пакъ е добръ дошло — ще принесе известна полза. Има, обаче, нѣкои и други работи, които не сж добри уредени въ рѣшението и именно за тѣхъ ще кажа двѣ думи, за да се взематъ прѣдъ видъ на второ четене и да се уредятъ.

Въ самото рѣшение е прѣвидено, че за платець ще се подписва кметътъ, а за поръчителъ държавниятъ прѣдставителъ — финансовиятъ началникъ или държавниятъ бирникъ. Това е едно. Второ, въ случай че слѣдъ една година, слѣдъ еключването на заема...

Министъръ Т. Теодоровъ: Ще има второ четене и когато дойде, тогава направете прѣдложение.

Д-ръ К. Списаревски: Той е членъ въ комисията и нека направи бѣлѣжките си тамъ.

Прѣдседателствуващъ Х. Тодоровъ: Ще се гласува. Моля г. г. народнитъ прѣдставители, които приематъ на първо четене рѣшението за отпускане на земеделското население въ Царство България заеми подъ гаранция на държавата, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

Министъръ А. Людскановъ: Моля г. г. народнитъ прѣдставители да признаятъ спѣшностъ на туй рѣшение и да се гласува сега на второ четене.

Прѣдседателствуващъ Х. Тодоровъ: Моля г. г. народнитъ прѣдставители, които приематъ прѣдложението на г. министра на земедѣлнето и държавнитъ имоти, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

Моля г. секретаря да прочете рѣшението на второ четене.

Секретаръ М. Гайдовъ: (Чете)

„Р ѣ ш е н и е

за отпускане на земеделското население въ Царство България заеми подъ гаранция на държавата.“

Прѣдседателствуващъ Х. Тодоровъ: Моля г. г. народнитъ прѣдставители, които приематъ заглавието на рѣшението, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

Секретаръ М. Гайдовъ: (Чете)

„Членъ единственъ. Разрѣшава се на Българската земеделска банка да отпуща на земеделското население заеми подъ гаранция на държавата за набавяне необходимитъ средства, потребни за събиране реколтата отъ настоящата година и за дообработване лозята и царевичитъ.

„Заемитъ да се отпуснатъ чрезъ общинскитъ управления, които ще се задължаватъ, безъ да се съблюдаватъ формалноститъ по еключване общински заеми, указани въ разнитъ закони и правилници, като тѣзи заеми се отпускатъ само ерѣщу записи, подписани отъ кмета въ качеството му прѣдставителъ на общината за платецъ и отъ финансовия началникъ (дѣто нѣма такъвъ държавния бирникъ), като прѣдставителъ на държавата, за поръчителъ.

„Производенията отъ реколтата на земеделскитъ стопанства, на които е отпуснатъ заемъ съгласно това рѣшение, ще служатъ като залогъ за гаранция на общината.

„Ако въ течение на една година отъ датата на отпускането заеми, общинитъ не издѣлжатъ дължимитъ суми на Българската земеделска банка — тая послѣдната ще получи вземанията си заедно съ лихвитъ и глобитъ, съгласно закона за Българската земеделска банка, направо отъ българското държавно съкровище.

„Подробноститъ по раздаване заеми и формалноститъ ще се опрѣдѣлятъ съ специаленъ правилникъ, одобренъ отъ министра на земедѣлнето и държавнитъ имоти.

„Сжщо така Българската земеделска банка може да отпуща за указанитъ цели отдѣлни лични заеми, не посредствомъ общината, тамъ дѣто се намѣри за по-цѣлѣсообразно да се отпускатъ такива заеми. Тѣзи заеми ще се отпускатъ сжщо ерѣщу записи, въ които ще фигуриратъ като длѣжничъ главата на стопанството или неговиятъ замѣстникъ (съпругъ, синъ, братъ и пр.), а като поръчителъ — прѣдставителътъ на държавата.

„Общата сума на раздаденитъ заеми възъ основа на това рѣшение не може да надмине 3.000.000 л.“

Прѣдседателствуващъ Х. Тодоровъ: Има думата търновскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Кръстю Попкрѣстевъ.

К. Попкрѣстевъ: По начина, по който ще се отпускатъ сумитъ и какъ ще става подписването на записитъ искамъ да направя една бѣлѣжка и да направимъ едно измѣнение въ рѣшението. Въпросътъ сега е уреденъ така: кметътъ се подписва за длѣжничъ, а държавниятъ бирникъ или финансовиятъ началникъ за поръчителъ; слѣдователно, кметовѣтъ или общинитъ сж, които ще плащатъ, или пъкъ ако тѣ не платятъ, както е казано по-надолу въ члена, въ разстояние на една година, ще заплати дѣлата. Слѣдъ туй не се указва, ако държавата плати слѣдъ изтичането на една година, дали ще се обърне съ регресенъ искъ къмъ общината да поиска сумата отъ общината или пъкъ сумата ще остане като едно пожертвуване на държавата.

Министъръ Т. Теодоровъ: Несъмѣнно ще се иска.

К. Попкрѣстевъ: Въ рѣшението не е казано.

Второ едно нѣщо — понеже общината е подплатила за платець, не се казва, какъ ще се събератъ паритъ отъ длѣжничитъ. Казано е, че ще се издаде нѣкакъвъ правилникъ, обаче той нѣма задължителната сила на законъ. Хората ще взематъ заеми и ще има между тѣхъ такива, които нѣма да платятъ и тогава общината ще трѣбва да води отдѣлни процеси безъ да има документи. По-хубаво е, ако ролацията на члена вземе друга форма, а именно въ

втората алинея, дѣто се казва: „Отъ кмета“, да се пише така: „Отъ главата на стопанството или при негово отсъствие отъ неговия замѣстникъ — съпруга, братъ, синъ и пр., като длъжникъ, а отъ кмета, финансовия началникъ, или държавния бирникъ, като поръчителъ“. Тогава общината ще притежава единъ документъ, по който ще може да събере паритѣ отъ длъжниците и не ще става нужда да прави нови документи.

Азъ мисля, че този начинъ на разрѣшение на въпроса е много удобенъ и нѣма да противорѣчи на закона, а също нѣма да създаде излишни формалности. Впрочемъ моля г. министра и г. докладчика да се съгласятъ да приематъ по-добъръ да се уреди материята, за да не забатачаваме смѣтките на общинитѣ, да не ги задължимъ съ едни работи, които ще имъ струватъ скъпо и да не обрѣменимъ населението съ нови задължения.

Прѣдседателствуещъ Х. Тодоровъ: Има думата новозагорскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Василъ Константиновъ.

В. Константиновъ: Г. г. народни прѣдставители! Законопроектътъ, който ни се прѣдлага е наврѣмненъ и много практиченъ; не можемъ да намѣримъ по-практично разпорѣждане отъ това, което е изложено въ редоветѣ на този законопроектъ. Тамъ, дѣто държавата е гарантинъ на извѣстни длъжници, никога не може да остане да пострада безъ да събере това, което е залога. Държавата се притича на помощъ чрѣзъ Земледѣлската банка въ единъ труденъ моментъ, когато населението не може да намѣри евтинъ кредитъ. Затова ние трѣбва да похвалимъ правителството, защото извършва двѣ работи — първо, улеснява населението наврѣме, и второ, способствува съ това да се прибере наврѣме реколтата, какъвата реколтата ние не сме виждали отъ дълги години. Общината, която ще отиде да вземе пари отъ Земледѣлската банка, ще направи точна смѣтка, конъ сѣмейства отъ колко пари иматъ нужда и споредъ това тя ще се яви да вземе толкозъ пари, колкото имъ трѣбватъ. Общината, като знае колко пари взема всѣко едно сѣмейство, като знае, че държавата е гарантирала, когато ще събира данъцитѣ ще съумѣ лека-полека да събере и тия пари. Ако има нѣкои сѣмейства, които не могатъ да платятъ, въ края на крайщата Народното събрание ще съумѣ да размисли какъ да се постѣпи съ тѣхъ.

Така че, азъ моля почитаемото прѣдставителство да приеме законопроекта така, както е, и да не губимъ врѣме, защото нѣма да изгуби нито държавата, нито населението.

Прѣдседателствуещъ Х. Тодоровъ: Има думата г. министърътъ на земледѣлнето и държавнитѣ имоти.

Министъръ А. Людскановъ: За да не ставатъ дълги разисквания, азъ ще отговоря на г. Попкрѣстевъ съ бѣлѣжката, която твърдѣ умѣстно направи г. Константиновъ. Двѣ сж положенията, които тукъ разискваме, едното отъ които би трѣбвало да стане като членъ втори: първо, когато има нѣкой глава на сѣмейство въ селото, билъ синъ, братъ и пр., той се задължава; но когато нѣма такъвъ, какъвто случай се прѣдвижда сега и заемътъ става набързо, кой ще се задължи? Не може малолѣтно дѣте, нѣма кой. Тогава, за да не се остави това сѣмейство да пропадне безпомощно, държавата му се притича на помощъ — това положение е прѣдвидено тукъ — общината гарантира и затова, нѣма съмнѣние, утрѣ тя ще отговаря за тѣзи пари. Но, за да се избѣгне всѣкакво съмнѣние, че държавата може да загуби и че ще се явятъ нови процеси на края на четвъртата алинея, дѣто се казва: „направо отъ българ-

ското държавно съкровище“, да се прибави: „което въ послѣдния случай влиза въ всички права на Земледѣлската банка“. Това се отнася, когато плати паритѣ кметътъ, респективно общината. По този начинъ ще се запазятъ всички права. Тая бѣлѣжка отговаря на искането на г. Попкрѣстевъ, макаръ въ правилника, който ще се издаде, всичко да е прѣдвидено, какви записи ще се издаватъ за гаранцитѣ и пр. Но за да бѣде по-ясно, азъ прѣдлагамъ тази бѣлѣжка, че държавното съкровище влиза въ всички права на Земледѣлската банка.

Прѣдседателствуещъ Х. Тодоровъ: Има думата търновскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Димитъръ Драгиевъ.

Д. Драгиевъ: Въ този единственъ членъ се говори. (Чете) „Подробноститѣ по раздаване заемитѣ и формалноститѣ ще се опрѣдѣлятъ съ специаленъ правилникъ, одобренъ отъ министра на земледѣлнето и държавнитѣ имоти“. Азъ бихъ желалъ да зная, г. министре, този правилникъ изработенъ ли е, или сега ще се работи?

Министъръ А. Людскановъ: Изработенъ е отъ една комисия, въ която сж влизали прѣдставители отъ Министерството на вътрѣшнитѣ работи и Министерството на финанситѣ.

Д. Драгиевъ: Да не бѣде това една спънка, да се замедли работата.

Министъръ А. Людскановъ: Нѣма, нѣма.

Д. Драгиевъ: Относно бѣлѣжката, която направи г. Попкрѣстевъ за даването на заемитѣ, а именно да не става чрѣзъ общинитѣ, а да става направо на всички лица, менъ ми се вижда, че това ще бѣде по-непрактично. Раздаването трѣбва да бѣде чрѣзъ общинитѣ, защото, ако вие дадете на едно сѣмейство, или на едно стопанство 30—40 л. и накарате тѣзи хора, нсврѣстенъ синъ или майка, въ това врѣме да отиватъ да търсятъ бирника или Земледѣлската банка, то е сѣ едно да не дадете нищо. Добъръ е раздаването да става чрѣзъ общинитѣ и само онѣзи лица, които иматъ възможностъ да отидатъ, нека да отидатъ.

Менъ ми се вижда, че се нуждае отъ едно обяснение друга една алинея отъ този членъ. Казано е: (Чете) „Произведенията отъ реколтата на земледѣлскитѣ стопанства, на които е отпуснатъ заемъ съгласно това рѣшение, ще служатъ като залогъ за гаранцията на общината“. Азъ искамъ да зная, г. министре, какво тукъ се разбира — цѣлото ли произведение отъ земледѣлското стопанство служи за гаранцията като залогъ или не. Значи, додѣто лицата не платятъ паритѣ, всѣчкото произведение на това земледѣлско стопанство ще служи за гаранция. Така се разбира членътъ. Слѣдва ли да се разбере, че срѣщу 50 или 100 л. се обвързва едно стопанство, да не може да продаде нищо, докато не плати. Щомъ е въпросътъ за гаранция, азъ мисля, че на първо мѣсто за такава гаранция трѣбва да посочимъ онѣзи вземания на стопанитѣ, които има да взематъ отъ държавата срѣщу реквизиция. Азъ бихъ желалъ да се направи едно измѣнение въ такъвъ смисълъ: „Дължимото на стопанитѣ за реквизиция и въ добавъкъ надлежната частъ отъ земледѣлското произведение служатъ за залогъ на тѣзи заеми“. Желая такава една гаранция да се прѣвиди, за да не се обвързватъ хората и утрѣ да имъ кажатъ: „Не можешъ да продадешъ, защото не си платилъ онова, което си взелъ въ заемъ“.

Относително послѣдната алинея, азъ бихъ молилъ Народното събрание да се съгласи да повишимъ

цифрата. Нека да не сж 500 хиляди земледѣлски стопанства, нека бждатъ 100 хиляди, които се нуждаятъ и нека прѣдположимъ, че на всѣко едно ще дадемъ по 100 л. заемъ, всѣчко това прави 10 милиона лева. Азъ мисля, че всѣка сума по-малка отъ 10 милиона лева е нищожна. Нека вмѣсто три милиона, да бждатъ 10 милиона.

Прѣседателствующъ Х. Тодоровъ: Има думата г. министърътъ на земледѣлнето и държавнитѣ имоти.

Министъръ А. Людскановъ: Г. г. народни прѣдставители! Не могатъ да се приематъ тѣзи бѣлѣжки на г. Драгнева, въпреки това, че може да има нѣщо основателно въ тѣхъ. Ние правимъ специално законоположение и Земледѣлската банка трѣбва да бжде гарантирана, толкозъ повече, че има реквизиционни разписки и пр. Такива едни искания, ако се вкарать въ това законоположение, ще бжде много сложна материя — ще трѣбва да го пращаме въ комисията, ще трѣбва да разискваме, а нѣма врѣме, ние искаме на бърза рѣка да помогнемъ. Земледѣлската банка, която дава паритѣ, заедно съ прѣдставителитѣ на държавата, ще направи възможното да се наплатятъ всѣчки.

Тѣзи бѣлѣжки не мога да ги приема, толкозъ повече, че тѣ формално не сж направени.

Ако нѣма кой другъ да говори, моля да се гласува членътъ.

Д. Драгиевъ: Моля, моето прѣдложение да се тури на гласуване.

Министъръ А. Людскановъ: Моля, г. прѣседателю, дайте 10 минути отдиохъ.

Прѣседателствующъ Х. Тодоровъ: Понеже се иска 10 минути отдиохъ, давамъ този отдиохъ.

(Слѣдъ отдиохъ)

Прѣседателствующъ Х. Тодоровъ: (Звъни) Засѣданieto продължава.

Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ Т. Теодоровъ: Г. г. народни прѣдставители! Понеже съмъ застъ въ Министерския съвѣтъ по една спѣшна работа, не ще мога да продължа вчерашната си рѣчь, нито ще мога да присѣтствувамъ въ засѣданieto, за това, моля, засѣданieto да се вдигне днесъ и продълженieto на рѣчъта ми да остане за утрѣшното засѣдание.

Прѣседателствующъ Х. Тодоровъ: Който прие-матъ прѣдложенieto на г. министра на финанситѣ, да се вдигне днешното засѣдание за утрѣ, въ което той ще продължи своята рѣчь, моля, да си вдигнатъ рѣжката. (Болишинство) Събранieto приема.

Вдигамъ засѣданieto.

(Вдигнато въ 4 ч. 25 м. слѣдъ пладне)

Прѣседателствующъ подпрѣседателъ: **Х. Тодоровъ.**

Секретаръ: **М. Гайдовъ.**

Началникъ на Стенографското бюро: **Т. Гължбовъ.**